

היום נלמד בעזרת ה':

עירובין דף יא

למדנו במשנה (הובא בסוף הדף הקודם) שמבוי הרחב מעשר אמות אם יש לו צורת הפתח אין צריך למעט את רוחבו. הגמרא דנה האם תועיל אמלתרא במקום צורת הפתח במבוי הרחב מעשר אמות? וכן האם תועיל צורת הפתח במקום אמלתרא למבוי גבוה מעשרים אמה?

רב גורס אחרת את המשנה שמבוי רחב מעשר אמות ויש בו צורת הפתח צריך למעט, כלומר שלא מועילה בו צורת הפתח.

חצר שרובה פתחים וחלונות. ומשום כך החלק הפרוץ שבה מרובה על העומד – למד רב יוסף מדברי רב שאינה ניתרת בכך שבכל פתחיה וחלונותיה יש צורת הפתח. כמו שרב אסר במבוי הרחב מעשר אמות בצורת הפתח.

פסי ביראות. עיין לעיל בדף הקודם, שלדעת רבי יהודה אפשר להרחיק בין הפסים שלוש עשרה אמה ושליש, כאן הגמרא מביאה את דעת רבי מאיר שגם בפסי ביראות לא הותרה פירצה יותר מעשר אמות.

דפנות שריבה בהן פתחים וחלונות מותר, ובלבד שהעומד שבין הפתחים והחלונות יהיה מרובה על הפרוץ – החלונות והפתחים. יתכן שאין בפתחים והחלונות צורת הפתח (שני עמודים לאורך ועמוד מעליהם לרוחב), שמדובר ב'**פתחי שימאי'** (= פתחים שוממים), שאין להם 'שקפי' – משקופים בצדדים כלומר שאין להם צורת עמודים, כי נחצלו האבנים מהצדדים (הבנויים בסגנון ירושלמי, כך שנשארו אבן בולטת ואבן שוקעת). או שאין להם תקרה.

נעץ ארבעה קונדיסין בארבע פינות השדה ומתח זמורה עליהם, ושתל בתוך המחיצות גפנים, מותר לו לזרוע סמוך למחיצות חיטים ואין בזה איסור כלאיים כיון שהקונדיסין והזמורות נחשבים למחיצות וכשכי גדר בין הגפנים לחיטים מותר לסמוך לה את שני

(המשך בדף הבא ↓)

(המשך מדף קודם ↑)

המינים. ריש לקיש סובר שמחיצות כאלו מועילות גם לענין טלטול בתוכם בשבת. ורבי יוחנן סובר שאין זה מועיל לשבת.

צורת הפתח שעשאה מן הצד. שלא הניח את הקנה המאוזן מעל הקנים העומדים אלא בצידם, רב חסדא סובר שאין זו צורת הפתח. יתכן שנחלקו בדבר רבי יוחנן וריש לקיש. (ר"ל לא סובר כרב חסדא, ורבי יוחנן סובר כמותו. אך גם רב חסדא דיבר רק לענין שבת ולא לכלאיים).

פיאה. קליעת זמורה המתוחה מקונדס אחד לחברו (כנ"ל בנעץ ארבעה קונדסין).

צוה"פ בריאה. צורת הפתח שאמרו צריכה להיות חזקה בכדי להעמיד בה דלת אפילו דלת קלה העשויה מקנים. לדעת רבי ינאי צריכה גם 'אבקתא' דהיינו חור במפתח הדלת הראוי לקבל את ציר הדלת. כל זאת אף שאין צורך בדלת בפועל.

צריכין ליגע. נחלקו הדעות האם הקנה העליון השוכב על הקנים העומדים צריך לגעת בהם, או שאפילו אם הוא תלוי באויר מעליהם נחשב הדבר לצורת הפתח.

צוה"פ העשויה ככיפה. פתח עגול ככיפה, האם הוא חייב במזוזה וכן האם הוא נחשב לצורת הפתח לענין שבת?

לצורת הפתח חייב להיות: א. מינימום של קירות בשני הצדדים בגובה ג' טפחים שאל"כ נחשבים הקירות ל'ארעא סמיכתא' – כחלק מהקרקע. ב. פתח בגובה עשרה טפחים. ג. חלל הפתח ברוחב ד' טפחים.

נחלקו הדעות כאשר יש את כל שלושת התנאים הנ"ל אלא שלאחר גובה ג' טפחים הפתח מתעגל ככיפה ונמצא שאין בו חלל ברוחב ד' טפחים בכל גובה העשרה. האם חוקקים להשלים – דהיינו אנו רואים את הכותל המתעגל כאילו חקקנו בו את הפתח ברוחב ד' טפחים.

(המשך בדף הבא ↓)

(המשך מדף קודם ↑)

לבו"ע כאשר יש קירות ישרים בגובה עשרה טפחים ולאחמ"כ הפתח מתעגל – הרי זו צורת הפתח. ומכאן ראה שאין צריך הקנה העליון לגעת בקנים העומדים, שהרי העיגול של הכותל מפסיק בין התקרה לקירות.

משנה: הכשר מבוי (הגמרא מבארת שמדובר במבוי סתום, כי במבוי מפולש נחלקו ת"ק וחסנניה לעיל דף ו. ולבו"ע לא מספיק בו לחי וקורה): לב"ש בלחי וקורה, לב"ה או לחי או קורה.

גמרא: לכאורה ב"ש סוברים שמדאורייתא צריך לרה"י ד' מחיצות ולכן הם מצריכים גם לחי וגם קורה לרוח הרביעית בכדי לעשות בה מחיצה מעולה. ואילו ב"ה סוברים שמדאורייתא צריך לרה"י ג' מחיצות ולכן ברוח הרביעית מספיק רק לחי או רק קורה. (הגמרא דוחה שיתכן שמדאורייתא הדין שונה, ותיקון מבוי הוא מדרבנן).